

Centre Cultural Calisay

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Riera del Pare Fita, núm. 31

Coordenades:

Latitud: 41.582710010287
Longitud: 2.5476841628551
UTM Est (X): 462296
UTM Nord (Y): 4603545

Classificació

Número de fitxa 08006 - 55
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Historicista
Segle XX
Any 1920-1940
Autoria de l'element: Joan Rubió i Bellver; Joan Dotras Manyà i Cèsar Martinell i Brunet
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic
Data aprovació: dc., 18/07/1990 - 12:00
Número inventari Sí (IPAC)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament d'Arenys de Mar (Riera del Bisbe Pol, núm. 8, 08350 Arenys de Mar)
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Descripció

El conjunt d'edificis que conformen l'actual fàbrica del Calisay, antigament conegut com destil·leries Mollfulleda, se situa al vessant dret de la riera del Pare Fira, enretirat de la primera línia de façana i deixant un espai tancat amb barana d'obra. Antigament, en aquest espai, hi havia un molí fariner.

La fàbrica és fruit de diverses ampliacions i remodelacions realitzades al llarg del segle XX. Pròpiament, l'espai està delimitat a migdia, pel carrer de l'Església; a llevant, per la Riera del Pare Fita; a ponent, pel carrer de Sant Narcís i la Travessera de la Mina (antic carrer de Josep Baralt) i la plaça de La Mina; i a tramuntana, pel carrer de l'Hospital.

Actualment, el conjunt està format per l'edifici que s'aixeca sobre l'antic molí de dalt, les naus adossades, paral·leles a la façana de la riera, la xemeneia, les naus bessones d'embotellament afegides entre 1934 i 1936, i l'edifici cantoner reformat per Cèsar Martinell.

L'estructura de l'antic molí, sense gaires modificacions, es manté fins els anys 20 del segle passat i, estructuralment, fins l'actualitat. Es tracta d'un edifici de planta quadrangular de planta baixa i dos pisos. La planta baixa es cobreix amb sis voltes de quatre punts sobre dos pilars de secció quadrada a l'eix central, que divideix la sala en sis àmbits. A sota hi havia el carcabà, la mola i el canal que unia aquest molí amb el molí de mar. En aquesta sala, l'any 1908, s'hi estableix la sala de rentat d'ampolles aprofitant l'aigua del molí. El 1930 s'usa com a sala de botes i actualment és una sala d'exposicions. En els pisos superiors, hi trobem la sala noble, la regidoria de cultura i Ràdio Arenys.

Adossada a la façana nord hi ha una nau rectangular, comunicada per una porta interna i al costat de ponent una altra nau i tres espais més, futures sales d'alambins. Les primeres reformes documentades, l'any 1917, són per aixecar un mur de contenció a la part de l'hort de la bassa i obrir alguna porta d'accés per facilitar les tasques de la fassina. Fins els anys 20 del segle passat es manté l'estructura bàsica del molí.

Però en un dibuix de 1921 ja hi apareix, al nord d'aquest conjunt, una xemeneia. Es construeix per fer funcionar la caldera de vapor necessària en el procés d'elaboració dels licors; és de fust troncocònic de maó vist. La base és cilíndrica amb els maons disposats a trencajunts i acabada en una cornisa decorada amb una línia de peces col·locades de pla, seguida d'un fris de maons còncaus disposats a manera de ventall i, finalment, una motllura superior de maons aplantillats en pendent per facilitar l'escorrentia de l'aigua. El fust acaba en un barret d'ornamentació similar a la de la cornisa de la base. Es pot llegir, de dalt a baix del fust amb grans lletres: "LICOR CALISAY" (Lacuesta, Raquel; 2013).

Entre 1925 i 1930 es produeix una primera reforma historicista de l'edifici del molí i de les naus annexes, que sembla haver estat dirigida per l'arquitecte Joan Rubió i Bellver. L'any 1933 és Joan Dotras Manyà que dirigeix les obres de l'espai de l'antiga bassa per construir-hi noves dependències, a tocar amb el carrer de Sant Narcís i la plaça de La Mina.

Es creu (Lacuesta, Raquel; 2013) que a l'any 1934, la fàbrica ja havia assolit l'aspecte en què ha arribat als nostres dies. Aquest any s'hi afegeixen les dues naus que donen a la part nord del pati, d'estil neogòtic, igual que la resta de façanes. L'edifici de l'antic molí consta de planta baixa i dues plantes, amb coberta plana o terrat català, al qual s'hi accedeix per una escala, on s'aixeca la torre mirador, oberta als quatre vents per arcades conopials rebaixades, i amb coberta de pavelló sostinguda per una estructura de fusta i solera de rajola borda, coronada per una bola ornamental i un pinacle. Un ràfec de teules vola sobre una cornisa motllurada recolzada sobre permòdols, en forma de mussols. Les obertures són de pedra artificial, que

ressalten sobre les parets blanques de les façanes: porta d'accés de grans dovelles i finestres goticistes, en arc rebaixat, rodó o de llinda recta; senzilles i geminades coronelles, en galeria, o fistonades.

A partir dels any 40 del segle XX, Cèsar Martinell projecta l'ampliació de la fàbrica cap al nord, en unes cases delimitades pel carrer de l'Hospital.

Observacions:

L'Ajuntament edità (BADOSA, Josep i VIADER, Montse; nn.cc) un itinerari on hi figura aquest element.

Història

La història del Calisay no comença a Arenys, sinó a Malgrat de Mar, quan, l'any 1895, Pau Rimbau i Vidal, Lluís Canony i Rigalt i Manuel Martí i Cardona, constitueixen una societat col·lectiva per dedicar-se a l'elaboració i venda de licors. Aconsegueixen aquell mateix any, per part del Ministeri d'Indústria, el reconeixement de la patent d'invenció del nou destil·lat, fet a base d'herbes aromàtiques i remeieres. Però l'estiu de 1896, un dels socis queda fora i els dos que queden, Pau Rimbau i Manuel Martí, creen una nova societat "Rimbau y Martí".

Aquesta segona societat encara duraria menys, perquè el 24 d'abril de 1897 es produeix la compravenda segons la qual per un import de 3.100 pessetes passa a mans de Magí Mollfulleda, comerciant d'Arbúcies establert a Arenys de Mar. Es traspasa el certificat de propietat de les marques Calisay, Ferroquina i la de l'anís La Criolla, juntament amb els motlles per a la fabricació de les ampolles i les pedres litogràfiques per a la impressió de les etiquetes, tots els llibres de registre i comptabilitat i dues caixes amb els anuncis usats fins el moment.

Aviat, però, Manuel Martí es penedeix i idea un nou licor que vendrà com "Exquisito licor Martí a base de Quina Calisaya" i simula, l'any 1901, un contracte de compravenda amb el seu fill Eusebi Martí i Casas. Aquest fet, comportarà un litigi als tribunals amb Magí Mollfulleda, comprador de la patent, que durarà fins el 23 de març de 1905, quan la Dirección General de Agricultura, Industria y Comercio desestima un recurs presentat per Eusebi Martí (CELDRAN, Joan; ESPRIU, Agustí i LACUESTA, Raquel; 2013).

L'èxit i la internacionalització del Calisay es produeix, precisament, amb Magí Mollfulleda, que, com hem dit, és natural d'una antiga família d'Arbúcies. Però l'any 1873 s'instal·la a Puerto Rico i es dedica al comerç del cafè, cacau, tabac, canya de sucre, cotó i cuirs treballats. L'any 1879, amb 26 anys d'edat, torna a Arbúcies. El 1885 es casa i s'instal·la a Arenys de Mar. L'any 1911 es trasllada a la casa dels números 87 i 89 de la riera. L'any 1910 comença la fabricació al que era l'antic molí de dalt, que havia comprat dos anys abans. Però l'any 1913 mor, amb 59 anys, d'accident a Barcelona. Abans, però, la visita del rei Alfons XIII a la vila, el 21 de novembre de 1908, converteix l'empresa en proveïdora de la casa Reial espanyola.

La seva esposa, Maria de Congost, i els seus dos fills, Joan i Santiago, administren la destil·leria des del 24 de gener de 1914. Dos anys més tard, compren una seu a Barcelona que els permet ampliar el catàleg amb nous productes, dels que en destaca l'Skaueb Kummel. Però durarà ben poc, perquè a l'any següent es concentra la fabricació a la seu del molí de dalt, on en quatre anys, quintuplicaran la producció. L'any 1933 es constitueix la Sociedad Anónima Destilerias Mollfulleda, amb un capital social de dos milions de pessetes.

Entre els anys 1924 i 1930, Joan Mollfulleda és l'alcalde d'Arenys. Durant aquest període s'incentiven els projectes del port i del mercat. Però la Guerra Civil espanyola representa un moment de crisi, a nivell social, però també econòmic per l'encariment dels productes i la impossibilitat d'usar substitutius sense alterar-ne els resultats. Aquesta crisi s'allargarà uns anys després de finalitzar el conflicte, per motius externs obvis.

Santiago mor l'any 1940 i l'any 1947 mor Joan, als 58 anys d'edat. Aquest fet precipita la successió a Joaquim Mollfulleda Borrell, casat amb Maria Teresa Julià. S'obre una etapa exitosa a nivell estatal, però també internacional. Joaquim, a més, és conegut per les seves dues grans aficions: la fotografia i la minerologia. D'aquesta darrera, el municipi en té el seu llegat en forma de col·lecció.

Als anys 50 del segle XX s'ha remuntat el negoci i ha superat les dificultats sorgides amb motiu de la Guerra Civil i la postguerra. Però a partir de 1966 s'inicia una greu crisi que motivarà la venda, l'any 1981, al grup RUMASA, propietat de José Maria Ruiz Mateos. L'any 1983, el govern socialista l'expropia per interès general i com que no aconsegueix un únic comprador en subhasta per tot el grup, es ven les empreses individualment. Bodegas Pedro Rovira, SA compra Calisay per cent milions de pessetes. L'any 1992, fa suspensió de pagaments i es trasllada a Móra la Nova. El 30 de gener de 1995 es tanca la factoria d'Arenys.

L'Ajuntament fa una permuta de la fàbrica amb Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona pel solar del Forn de vidre i compra els alambins en subhasta pública.

L'any 1998 s'aproven els nous usos de l'equipament i la remodelació va a càrrec de Massimo Cova i Jordi Gras.

Bibliografia

BADOSA, J; DOÑATE, C; MESTRE, F; RABELLA, J; RAMIS, C i RIBA, J.M. (1972). Treball – Inventari sobre el patrimoni artístic-arquitectònic d'Arenys de Mar, segles XVI-XX. Inèdit.

BADOSA, Josep i MILÀ, Salvador (1990). Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic. Ajuntament d'Arenys de Mar; Aprovat pel Ple en data 22 de març de 1990.

BADOSA, Josep i VIADER, Montse (nn.cc). *Un recorregut per Arenys de Mar*. Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Arenys de Mar.

CELDRAN, Joan; ESPRIU, Agustí i LACUESTA, Raquel (2013). *Gran licor Calisay. Memòria del bon gust (1895-1995)*. Barcelona. Angle editorial.

LACUESTA, Raquel (2013). La fàbrica Calisay. Els edificis de les Destil·leries Mollfulleda; a CELDRAN, Joan; ESPRIU, Agustí i LACUESTA, Raquel. *Gran licor Calisay. Memòria del bon gust (1895-1995)*. Barcelona. Angle editorial, pp. 208-241.

Enllaços d'interès:

[Geoport del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya Arenys de Mar; itinerari viu](#)

